СВОБОДА

SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

ЧАСТЬ I. Established 1893. TWO SECTIONS — SECTION I.

Рік LII. Ч. 171. Ню Йорк і Джерзі Сіті, субота, 2. вересня 1944. No. 171. New York and Jersey City, Saturday, September 2, 1944 Vol. LII

ТРИ ЦЕНТИ в Злучених Державах Америки. ПЯТЬ ЦЕНТІВ за границею Злучених Держав Америки.

Тел. „Свободи": BErgen 4-0237—4-0807. Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016

THREE CENTS in the United States of America. FIVE CENTS elsewhere.

Помагають Франції діставатися на світову конференцію

З нагоди дискусії над забезпекою миру, що тепер іде в Бомбарвон Овкс, малі держави, незаступлені на цій нараді, вживають дипльоматичних засобів, щоб помогти Франції вислати своїх заступників на ці наради. Франція надається до участи в нарадах тому, що вона розуміє духа малих, а тепер поневолених держав, отже моглаб бути їх речником.

В дипльоматичних і конгресових колах надіються, що це можливе буде переперти якраз в тому часі, коли Совети покінчать свої наради з Америкою та Англією, а прийде час на наради цих держав з Китаєм. Це має статися вже наступного тижня.

АМЕРИКАНЦІ НА БЕЛЬҐІЙСЬКІЙ ГРАНИЦІ

Битви в північній Франції перемінилися просто на погоню за німцями. Аліянтська піхота звичайно їде на повзах і тільки рідко сходить з них у розстрільну. Американці дійшли вже до Седану, що лежить під самою границею Бельгії. На західному крилі бритійці захопили низку місцевостей, у котрих німці виставили 120 стацій для висилки безпільотних літаків на Британію.

Ґенерал Айзенговер заявив зприводу 5. річниці війни, що аліянтський наступ у Франції поступає краще, ніж вимагає їх плян, та заповів закінчення війни проти Німеччини ще цього року.

КАНДИДАТСЬКА ПРОМОВА СЕНАТОРА ТРУМАНА.

Сенатор Гарі С. Труман, кандидат на віцепрезидента Демократичної Партії, виголосив із місця свого уродження в Ламар, у стейті Мизурі, промову із заявою, що приймає кандидатуру. Темою його промови було візвання американського населення, щоб воно не зміняло свого проводу в такому важному часі, як тепер. „Ви повинні підтримати випробований і досвідчений провід Френклина Делано Рузвелта і вибрати його поновно президентом Злучених Держав" — казав Труман.

„БІЛИЙ КРУК І СЕНЗАЦІЯ".

„Нови Сьвят" подає таку „сензацію", з якої дуже радий. Ото в ґазеті „Страж" з 24. серпня б. р. поміщено оголошення про вписи до „Школи Римо-Католицького Чину оо. Францішканів", враз з фотографіями шкільних будинків. „Сензацією" вважається це тому, що щось подібне досі не лучалось, бо газета „Страж" є органом теж і „Косьцьола Народового" і його єпископа Годура. Давніше, пише часопис, якби платили не знати які грубі гроші за таке оголошення, то не можна було навіть подумати, щоби воно могло бути поміщене. Та видно, що часи змінились. У звязку з тим „Нови Сьвят" згадує ще за одного „білого крука". Ото підчас Конгресу Американської Польонії в Бофало єпископ Бона, ординарій римо-католицької дієцезії в Гренд Айленд, Небраска, заявився публично за те, щоб допущено до голосу єпископа польського народового костела Міняська з Скрентону; хоч велика частина зібраних на конґресі поляків була проти цього. Як поясняється в ґазеті, еп. Бона хотів тим врочисто заманіфестувати перед цілою Америкою, що американські поляки дорослі до свого завдання і знають, як мають себе повести у так важному моменті, виступаючи всі як один, обєднано й солідарно.

ЯК РОЗУМІТИ „ВИЗВОЛЕННЯ ГАЛИЧИНИ"?

Канадійський український католицький двотижневик „Будучність Нації" пише з нагоди того, що збираються з Галичини німецькі наїздники, а наступає совєтська влада, таке:

„...цар з Кремлю покаже, як то він вміє „визволяти" українські землі, як „любить" український нарід, Галичину. А цю „любов" до України доказав він уже аж дуже наглядно: міліонами заголоджених на смерть наших братів на Великій Україні, Соловками, страшними засланнями, паленням і руйнуванням церков, розстрілами і мордованням українських священиків... О, теперішній московський цар уміє і то дуже добре „визволяти" українців! І дівол краще не потрафив би!".

В англійській частині часопису пишеться знов таке: Навіть якби червоні москалі стали католиками, то проте вони таки залишились би ворогами України. Бо чи Польща не була католицькою державою, а проте там переводились на українських землях „пацифікації"!

КНИЖКА ПРО ЛЬВІВ.

Видавнича спілка Скрібнера і Синів видала книжку польського письменника Антона Ґроновіча п. н. „Фор Фром Ди Олд Тавн". Як подають, темою повісти має бути життя у Львові під націстівською окупацією, зокрема, як то тоді спільно воювали з німцями поляки, жиди і українці.

МОЛОДИЙ СКРИПАК.

Є ним Андрій Бабинчук, років 13, з Виніпеґу, що здобув 173 значків підчас музичних пописів і став першим між молодими скрипаками в Манітобі. Також підчас іспитів в. Королівській Музичній Школі був цей український хлопець першим, здавши іспити з відзначенням на шестім ступні науки гри на скрипці. Є він сином українських робітників.

АНҐЛІЙЦІ ПРО АМЕРИКАНСЬКУ ТОРГОВЛЮ.

(ОНА). — „Дейлі Мейл" написала передову статтю на тему розвою заграничної торговлі в Америці, в якій звертає увагу бритійського уряду, що американці готові опанувати міжнародні ринки. Ґазета пише, що американці через „ленд-ліз" зробили своїм продуктам велику рекляму і якщо Англія сама не буде щось подібного робити, то по війні всі народи купуватимуть американські вироби.

„Дейлі Мейл" каже, що в Америці вже виробляють пляни продукції різного роду річей на вивіз закордон, а в Англії ніхто цею справою не журиться. Анґлійський уряд повинен уважати, що коли скінчиться війна, то він може бути заскочений американцями до тої міри, що американські вироби будуть продаватися по цілому світі, а в Англії фабрики будуть стояти замкнені. Англійці дають американцям признання за підприємчивість і кажуть, що англійські фабриканти повинні їх наслідувати.

ШУКАЄ ЗВЯЗКУ З УКРАЇНЦЯМИ.

Нюйорське „Новое Русское Слово" одержало письмо з табору біженців, що находиться в Освіґо, Ню Йорк, куди спроваджено недавно біля тисячі біженців з Европи на тимчасове перебування. В тому письмі подається прізвища 14 „русских", що є в таборі, а які пошукують своїх знакомих. Між ними є Люба Андріївна Черниця, з Полтави, скульпторка, що перебувала в Римі. Вона може бути українкою, бо просить подати їй адресу Українського Комітету.

ЗАКІНЧЕНО ВИЩІ КУРСИ.

Пяті Вищі Освітні Курси, що відбулись в Виніпеґу заходом Українського Національного Обєднання при участи 85 курсантів, закінчено величавим концертом в міському театрі Плейгавз та відвідинами провінціонального парляменту і премієра Манітоби Ґарсона.

ЧЕРВОНА АРМІЯ В БУКАРЕШТІ

Червона армія заняла румунську столицю й 250 інших місцевостей. Вона дійшла теж до південної границі Добруджі й опинилася на границі Болгарії.

МІКОЛАЙЧИК РОБИТЬ ДАЛЕКО ІДУЧІ УСТУПСТВА СОВЄТАМ.

Польський премієр Міколайчик подав до публичного відома зміст пропозиції польського уряду в Лондоні совєтському урядови в Москві. Поляки усувають зо становища начальника польських військ ґенерала Соснковского та годяться на ревізію східної польської границі. Польський уряд у Лондоні хоче згоди з Совєтським Союзом, як цього, мовляв, бажає собі край, та хоче створити з Польським Комітетом Національного Визволення спільний уряд Польщі, у якому мали би мати рівне число представників пять польських партій, між іншими польська робітнича партія, що є по сутті комуністична.

ХТО РАДИВ ПІДНІМАТИ БУНТ У ВАРШАВІ?

Совєтські звідомлення з Москви твердять, що польські повстанці в Варшаві підняли бунт проти німців слухаючи приказу польського уряду в Лондоні. Кажуть, що цей уряд хотів цього бунту з „політичних мотивів". Побачивши, що наближаються під Варшаву совєтські війська, хотів показати, що це він і його армія звільнили Варшаву. Знов Польська Агенція Телеґрафічна подає у відповіди на це відозву польської радіової стації „Косцюшко", що є в Совєтах, яка взивала Варшаву до бунту ще 30. липня, а потім ще апелювала до повстання яких 13 разів. Повстання піднято 1. серпня. На тому тлі ідуть далі спори, в які вже вмішався і той польський уряд, що повстав у Москві, та який теж і собі скидає вину за передвчасне повстання в Варшаві на польський уряд в Лондоні.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 3, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Classified Advertising Department, 595 — 7th Ave., New York 18, N. Y. BRyant 9-0582

„Найстрашніше місце на землі"

Так називає В. Г. Лоренс, кореспондент „Ню Йорк Таймсу", в своїм донесенню з Люблина недалекий від нього німецький табор у Майданку, в котрому, як каже уряд Польського Комітету Національного Визволення, німці доконали справді лячного злочину. Злочин це вбивство, що в военний час, здавалосяб, не повинно би робити глибокого враження. Та в цьому випадку не було це вбивство в бою, не вбивство вояка вояком, а вбивсто вояками чи урядовцями державних людей, які не воюють, може воювати навіть нездібні, немічні мужчини, жінки і діти. Вбивають звісно на війні навіть жінок і дітей, коли вони провиняться проти воюючої сторони шпіонажом, але в цьому випадку й цього не було: вбивано їх просто тому, бо один уряд захотів їх просто змести з лиця землі. І вбивав їх рафінованим, „науковим" способом, а потім трупів обдирав з одіння, яке посилав німцям, а трупів палив. І робив це не в хвилевому приступі божевілля, а систематично, через кілька літ, без найменшого опамятання, так, що як прийшлося відступати, він не пробував навіть затерти за собою сліди. Півтора міліона мюдей, мовляв, убито там за час німецької окупації, людей, привезених з усіх країв Европи, окупованих німцями.

Якщо правда половина того, що сказано в цьому донесенню, то назва „найстрашнішого місця на землі" цьому таборови в Майданку справді належиться. Бо ледво чи є нині на світі інше місце, в якому доконаноб такого масового морду з такими признаками людського здичіння, як там. Треба довго шукати в історії людства, аби найти злочин, йому рівний, хоча, як звісно, людина здібна на такі звірства супроти іншої людини, на які звірина ніколи не здобудеться. Добичники людської історії нераз поповняли масові морди, але ледво чи їх мордам дорівнює німецький морд у Майданку. Вбивали люди людей масово за віру, але й в часи найбільшого лютування інквізиції не вбито стільки людей, що в Майданку. Гинуло багато людей в великі суспільні перевороти, що ми їх звемо революціями, але ні в одній з них не згинуло від холодного присуду стільки людей, що в Майданку. Масакрували нераз диктаторські уряди бунтуючихся рабів, були приклади масових масакр і в наші часи, але не то кожний з них, але навіть усі вони разом меркнуть супроти масакри в Майданку. Перед величиною цеї масакри просто здрігається мозок і стає безсильним, бо сумнівається, чи можна щось порадити на жорстокі тенденції людини, коли вона здібна на такий злочин, як масовий морд у Майданку.

А прецінь все таки світ мусить узятися до цеї справи, бо, як не візьметься, то їдь, яка прожерла до шпіку німецький народ під впливом націстичної ідеольогії, може легко перекинутися на інші народи й пережерти їх так, що світ незадовго переміниться на одну кольосальну людську різню. На вид цього масового морду не опускати нам руки, але з тим більшим завзяттям треба братися лікувати всі ці тенденції в людині, які її ведуть до таких жорстокостей. Не потурати нам цій жорстокости, а прослідити її до самого жерела, і вилікувати її не оглядаючися на кошти. Морд у Майданку показує, що людська резбехтаність може довести до знищення всеї людської цивілізації.

Хоча цим разом приклад найнижчого озвіріння походить від ворога, нам треба виступати проти нього не тому, що воно походить від ворога. З такою самою безпощадністю треба нам виступити проти подібних проявів і серед своїх приятелів, бо цього роду нахили, деб вони не проявилися, якщо їх не викорінити, перекидаються на інших людей, просто на все людство.

Нема ніяких вістей

Американські українці з дива не виходять, чому так мало чути про те, що діється на українських землях. Про кожну звільнену від націстів місцевість, коли іде про Францію чи Італію, маємо вісти зараз на другий день по звільненню. Американські кореспонденти, один наперед другого, шлють кожного дня з Франції цікаві вісти про воєнні події, чи про життя населення, його мрії чи сподівання. Тільки з українських земель, що підпали під советську владу, нічого не чути, хоч вони вже доволі давно „свобідні".

Американські кореспонденти радо поїхалиб і на ті землі, наприклад, до Львова, чи до Галичини, та описалиб, що там побачилиб. Вони радо розмовились би з людьми, якби тільки була дана їм для цього можливість. Та цього нема. З польських земель уже є кореспонденції, але з українських нема. Хіба, що часом прорветься якась дуже загальна вістка з Москви про те, що робляться заходи щодо відбудови Києва чи Одеси. Нема навіть заперечення вістки, переданої свого часу з Лондону (мабуть на підставі польських звідомлень), що советська влада далі вивозить людей з Галичини на Сибір, при чому зазначується, що число так запроторених осіб доходить до 100,000.

Чи так є, не знаємо. Можемо тільки припускати, що так може бути, якщо Совети не визбулись дотеперішніх метод правління Україною. Можемо навіть припускати, що саме тому нема вістей з Галичини. Що саме тому не пускають тамтуди американських чи британських кореспондентів. А впустять їх аж тоді, як буде скінчена ліквідація „українських самостійників", як буде переведена нова „чистка".

Отже нема вістей з українських земель. Не знаємо, хто там ще живий з наших знайомих, з нашої рідні, чи з українських визначних людей. Тільки надходять, як от недавно, запити з — Сибіру. Питають вигнані советською владою з галицького села українські селяни за своїми дітьми, що в Америці.

УКРАЇНСЬКИЙ ПОСОЛ.

Дня 8. серпня вибрано підчас провінціональних виборів в Алберті, Канада, послом канадійського українця, Михайла Поповича, з округи Веґревил. Це урожженець Канади, що спочатку віддався учительському званню, а потім скінчив право і отворив адвокатську канцелярію. Школи пройшов власним трудом, заробляючи на життя. Як подають, то знає добре робітниче і фармерське життя.